

UUVF Samba 2 –konferencen

d. 30.10.2013

Workshop 7

Vejledning i fællesskaber

v/ Rita Buhl ribu@viauc.dk

Vejledning i fællesskaber er et nyere begreb udviklet i ph.d. afhandlingen “*Vejledning i fællesskaber – karrierevejledning fra et deltagerperspektiv*” (Thomsen 2009)

Viser, hvordan fællesskaber, som mennesker er en del af i deres dagligdag, er væsentlige for, hvordan vejledning kan få betydning, set fra deltagernes perspektiv

Afhandlingen er ikke handlingsanvisende.

Vi (Thomsen, Skovhus og Buhl 2013) udvikler en refleksionsmodel for arbejde med vejledning i fællesskaber i praksis

- Vejledning er gennem de seneste årtier individualiseret:
 - Tendens til at anvendelse af vejledningsmetoder med humanistisk psykologisk grundlag er dominerende
 - Lovgivning og forskning er optaget af individualiserende tendenser
 - En normativ antagelse om at der er forbindelse mellem den enkeltes valg og samfundsmæssig udvikling, som ikke er påvist
 - Fare for at vejledning bidrager til at individualisere strukturelt betingede problemer(Thomsen 2009)
- Kollektive tilgange i vejledning kan imødegå denne individualisering og vejledning kan bidrage til at af-individualisere strukturelt betingede problemer

Hvad er vejledning?

- Hjælpende handlinger med bestemte mål
- Målet med vejledning er at *skabe nye muligheder* i forhold til menneskers deltagelse i uddannelse og erhverv i forbindelse overgange, brud og gennemførelse (Thomsen 2009)
- Deltagelse afhænger af 'adaptability' (Savickas 2013)

Fællesskaber kan være

- På arbejdspladsen, i klasselokalet, på værkstedet, i praktikken, i klubben, i familien, i mødregruppen...
- Elever i et klasseværelse udgør et fællesskab
- Deres hverdag struktureres af en fælles praksis, som de skaber sammen. Fx undervisning de følger sammen, eller andre grupper, de er en del af
- Ved vejledning i fællesskaber interagerer vejleder med grupper af mennesker, som ikke nødvendigvis har samme interesser og mål men som opretholder et fællesskab qua deres deltagelse i det

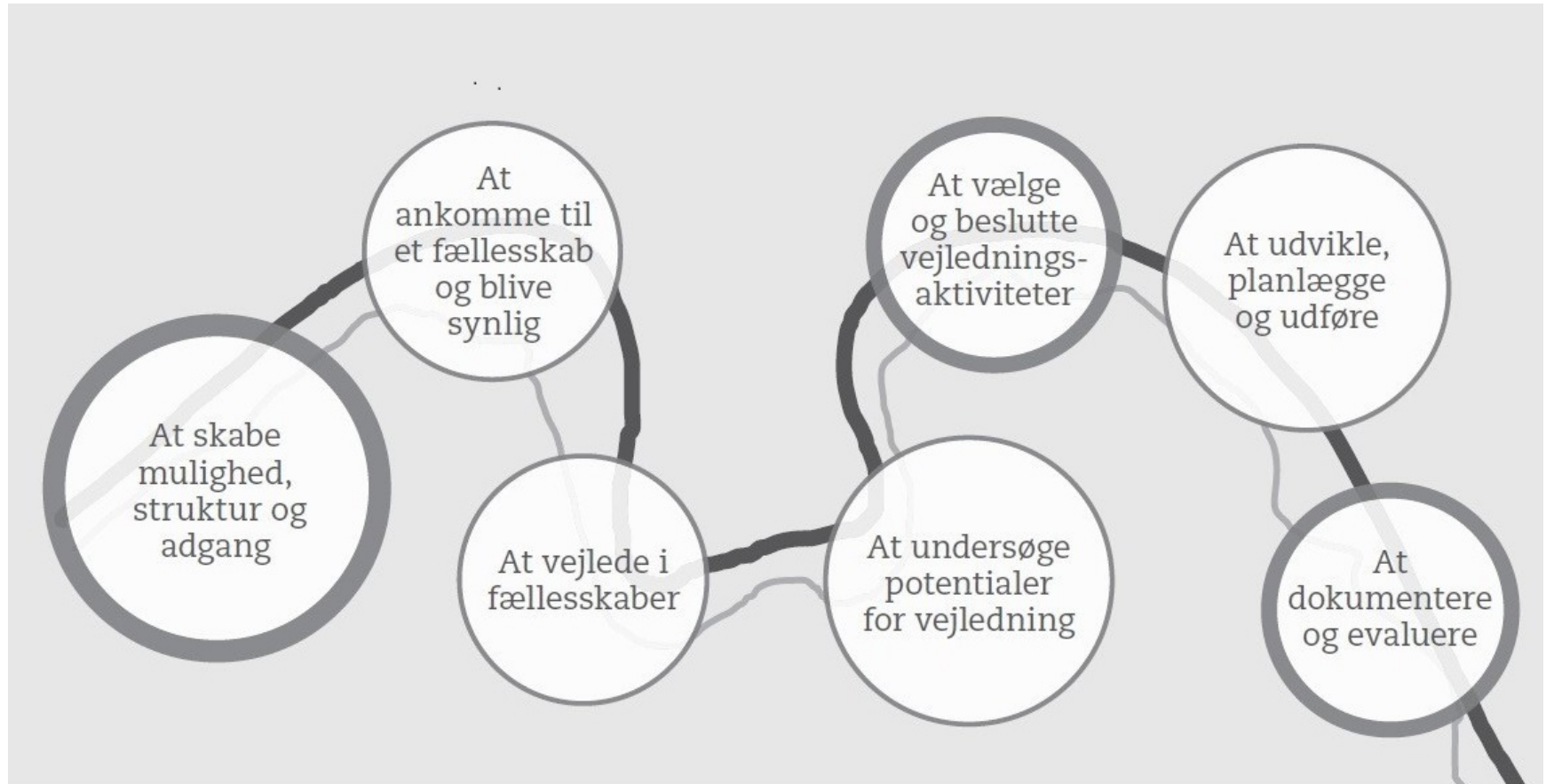
Hvad er vejledning i fællesskaber?

En anden (ny) måde at tænke vejledning på:

- Vejleder søger at integrere sig i eksisterende fællesskaber – som er samlet om noget andet end vejledning
- Samarbejde ml. faggrupper om vejledtes deltagelse i uddannelse og erhverv
- Vejledning er i samspil
- Mange forskellige aktiviteter indgår i vejledning

Refleksionsmodellen

(Thomsen, Skovhus og Buhl 2013 s. 49)

- Ikke en lineær model – men en model der giver vejleder et overblik over forskellige refleksionselementer, som grundlag for at organisere og praktisere vejledning i fællesskaber
- En refleksions-slange

At skabe mulighed, struktur og adgang

- Handler om, at vejleder skal få øje på, hvilke fællesskaber det kan være relevant at færdes i.
- At skabe kontakt til og træffe aftaler med relevante personer, der kan give vejleder adgang til at færdes i det pågældende fællesskab - ledelse, kontaktlærere, lærere og andre samarbejdsrelationer

Vejleder kan stille sig spørgsmål som

- Hvad er det for et fællesskab jeg her kan blive en del af?
- Hvor findes fællesskabet?
- Hvordan bevæger det sig rundt?
- Hvordan ser der ud på de konkrete steder, hvor fællesskabet færdes?

At ankomme til et fællesskab og blive synlig

- handler om, hvordan vejleder vil møde fællesskabet med henblik på deltagelse og synlighed

Vejleder kan stille sig spørgsmål som

- Hvordan bliver deltagerne opmærksomme på vejledningen?
- Hvordan skabes motivation for at deltage i vejledning?
- Hvordan kommer deltagerne til at opleve vejledning, og det som vejledning kan, som attraktivt og meningsfuldt?

Kort gruppedrøftelse

- Fortæl om fællesskaber, som I bevæger jer i som vejleder
- Overvej og drøft hvilke andre fællesskaber I kunne forestille jer var relevante at opsøge
- Hvem skulle I kontakte og, hvordan ville I gøre jer synlige?

At ankomme til et fællesskab og blive synlig

- fortsat

- Vejleder kan ikke på forhånd vide, hvad deltagerne finder relevant og kan have glæde af
- Vejleder kan tilbyde sig men kan ikke tage for givet at blive taget imod i fællesskabet. Vejleder må gøre sig overvejelser over, hvordan deltagerne kan motiveres til at deltage i vejledning

At vejlede i fællesskaber

- Fokus på hvilke tanker vejleder kan gøre sig, når han/hun befinder sig i fællesskabet

Tag udgangspunkt i fællesskabet

- Antagelse om, at fællesskabet har potentialer ift. vejlednings mål
- Det heterogene og mangfoldigheden i fællesskaber ansporer til refleksion fordi vi ikke ser ens på tingene og ikke griber dem an på samme måde

Vær opmærksom på deltagerpositioner og forbindelser

- Vejleder har fokus på at befordre deltagernes indbyrdes udvekslinger af erfaringer og perspektiver på aktuelle problemstillinger - arbejder på at forbinde deltagerne med hinanden

Eksempler på særlige deltagerpositioner i fællesskaber

- lytte - høre og se, hvad andre får svar på
- få ideer til spørgsmål, man selv kunne stille
- stille spørgsmål eller fortælle om overvejelser
- erfare at andre i fællesskabet kan byde ind med konkrete løsninger eller problemstillinger i forhold til de spørgsmål, man selv stiller
- andre kan perspektivere ens opfattelse af situationen med deres oplevelser
- opnå ny forståelse af problemet og muligheder i forhold hertil

At afvente – at tage initiativ

- Vejleder kan arbejde med at være afventende - fx ved ikke nødvendigvis at tage ordet som den første - hvorved der skabes rum for, at andre deltagere byder ind med deres perspektiver
- Vejleder har mulighed for at tage forskellige initiativer - kan sætte noget i gang i fællesskabet

Krav på korrekt information

- Når deltagerne udveksler konkret information, har vejleder et særligt ansvar for at korregere evt. fejlinfo

Udveksling på tværs af organiseringsform

- Det kræver fint-følelse fra Vs side at vurdere, hvad der kan drøftes og henvises til i fællesskabet
- Deltageren skal kunne møde V i fællesskabet uden at være nervøs for, om vejleder bringer individuelle forhold op mens andre deltagere i fællesskabet lytter til dette

At gå på tomandshånd

- Vejleder eller den vejlede kan altid vælge at noget hellere skal foregå på tomandshånd

At huske

- Når vejleder bevæger sig på tværs af fællesskaber udfordres vejleders evne til at huske og huske at følge op
- Brug noter!

At undersøge potentialer for vejledning

- Handler om at vejleder færdes blandt deltagere i fællesskabet og arbejder med, at dialoger kan opstå.
- På denne baggrund kan vejleder blive opmærksom på, hvad der kendetegner fællesskabet og på mulige temaer, som deltagerne kan have glæde af, der tages op i forskellige typer af vejledningsaktiviteter
- Hvad bøvles der med her?

At undersøge potentialer for vejledning - fortsat

Vejleder kan stille sig spørgsmål som

- Hvad karakteriserer fællesskabet?
- Hvad kendetegner fx en gruppe af unge, eller hvad kendetegner medarbejderne på en arbejdsplads ift. forskellige kulturer, forskellige indstillinger til uddannelse, forskellige familiesituationer?
- Hvad er deltagerne optagede af?
- Hvordan er de ens/forskellige?
- Hvilke spørgsmål og problematikker deles af få og hvilke deles af flere?
- Er der spørgsmål og problematikker nogle af deltagerne kan have glæde af, at der sættes fokus på i vejledningssammenhæng?
- Efterspørger nogle deltagere vejledning i forhold til konkrete spørgsmål eller problematikker?
- Har nogle deltagere ideer til nye vejledningsaktiviteter eller til aktiviteter, som kunne have en effekt i forhold til vejledningens mål?

At undersøge potentialer for vejledning

- fortsat

- Vejleders **forestillinger** om deltagerne og om vejlednings potentiale er således kun en del af grundlaget for at undersøge vejlednings potentiale
- Vejleder tvinges til at sætte spørgsmålstejn ved vaner og egne, og eventuelt andres, selvfølgeligheder
- Vejledning i fællesskaber sætter fokus på også at inddrage deltagerens perspektiver på, hvordan de kan have glæde af vejledning
- Grundlag for differentieret vejledning med afsæt i deltagerens konkrete ønsker og potentialer

At undersøge potentialer for vejledning

- fortsat

- Balance mellem erfaring og ankomme på ny
- Opfølgning
- Små processer i den store proces
 - Dels blik for hvilke nye temaer der kan være på spil, og dels have blik for om tidligere vejledningsaktiviteter kan have affødt nye spørgsmål og problematikker – dvs. en kompleks proces, hvor der sideløbende er processer og cyklusser i gang – hvor forskellige mennesker som er en del af de store fællesskab indgår på kryds og tværs
- Overblik – feltdagbog

At vælge, udvikle, planlægge og udføre vejledningsaktiviteter

- Når vejleder har
 - fået adgang til et fællesskab
 - skabt kontakt og er blevet en synlig deltager
 - undersøgt hvilke vejledningsrelevante spørgsmål og problematikker, deltagerne i det pågældende fællesskab har

skal vejleder overveje og beslutte, hvilke vejledningsaktiviteter der konkret skal sættes i værk

At vælge, udvikle, planlægge og udføre vejledningsaktiviteter - fortsat

Hvilke aktiviteter, der er relevante, afhænger som nævnt af det konkrete fællesskab – fx

- Individuel vejledning
- Ekskursion
- Gruppevejledning
- Læsetest
- Samtale med misbrugskonsulent
- Informationer
- Samarbejde med forældre
- ?

Aktivitets-idéer

- Lav i fællesskab en kort brainstorm over hvilke aktiviteter der kunne være mulige vejlednings- og læringsaktiviteter i forhold til jeres målgrupper
- Find gerne på aktiviteter I ikke har erfaring med!

At udvikle, planlægge og udføre

Når vejledningsaktiviteter er besluttet, går vejleder i gang med at planlægge og udføre disse på baggrund af vejledningsdidaktiske overvejelser

- En række forhold skal planlægges, fx
 - rækkefølge af aktiviteterne
 - indhold
 - tid
 - materialer
 - valg af sted
 - konkrete aftaler med involverede parter

At dokumenter og evaluere

I forbindelse med evaluering af vejledning i fællesskaber kan vejleder stille sig spørgsmål som:

- Kalder denne måde at organisere vejledning på andre evalueringsformer, end der tidligere er benyttet?
- Hvordan kan evaluering indfange betydning og virkning af vejledning i fællesskaber?
- Kan spørgsmål, der kan indfange dette, inkluderes i den eksisterende evalueringsform?
- Hvilke formål skal evalueringen tjene, fx læring hos deltagerne, organisatorisk læring, effektmåling, kontrol, legitimering?
- Hvem skal konkret gennemføre evalueringen – hvem skal høres – og hvordan skal evalueringen foregå?

- Borgen, Pollard, Amundson, Westwood (1998). *Gruppevejledning. Teori og metode*. RUE
- Buhl, Haase, Skovhus, West (2010). *At bygge bro i vejledning - Perspektiver på relation, metode og samarbejdes betydning i vejledningssammenhænge*. VIA Systime
- Dovland, Kjersti (2013). *Veiledning i grupper*. Fagbokforlaget
- Eide, S. B., Grelland, H. H., Kristiansen, A., Sævareid, H.I., Aasland, D.G. (2009). *Til den andens bedste. Om vejledningens etik*. Dansk Psykologisk Forlag
- Gjems, L. (2005). *Veiledning i profesjonsgrupper*. Gyldendal Akademisk
- Harck (2011). *Gruppevejledning i et systemisk perspektiv: didaktiske refleksioner*. I *Vejledningdidaktik*. Schultz
- Jónsdóttir, Birgisdóttir, Sigurðardóttir (2012). *WATCH. En brugsbog i gruppevejledning*. Schultz
- Krøjer, J. & Hutter, C. (2006). *Metodehåndbog i fortælleværksteder*. Folkehøjskolernes forening i Danmark
- Savickas, Mark (2013): Life Design – www.vocopher.com
- Thomsen, Rie (2009): *Vejledning i fællesskaber – karrierevejledning fra et deltagerperspektiv*. Studie og erhverv
- Thomsen, Skovhus og Buhl (2013). *At vejlede i fællesskaber og grupper*. Schultz
- Westergaard (2012). *Effektiv gruppevejledning af unge*. Schultz